

Valtiovarainvaliokunta

**Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi tulotietojärjestelmästä annetun lain, perintö- ja lahjavero-
lain 28 a §:n sekä tuloverolain 112 a §:n muuttamisesta**

JOHDANTO

Vireilletulo

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi tulotietojärjestelmästä annetun lain, perintö- ja lahjavero-
lain 28 a §:n sekä tuloverolain 112 a §:n muuttamisesta (HE 244/2018 vp): Asia on saapunut val-
tiovarainvaliokuntaan mietinnön antamista varten.

Jaostovalmistelu

Asia on valmisteltu valtiovarainvaliokunnan verojaostossa.

Asiantuntijat

Verojaosto on kuullut:

- hankepäällikkö Arto Leinonen, valtiovarainministeriö
- lainsäädäntöneuvos Jukka Vanhanen, valtiovarainministeriö
- johtava asiantuntija Helena Hynynen, Verohallinto
- veroasiantuntija Hanna Nykter-Terävä, Verohallinto
- ylitarkastaja Mirkka Piirainen, Verohallinto

Verojaosto on saanut kirjallisen lausunnon:

- oikeusministeriö
- sosiaali- ja terveysministeriö
- tietosuojavaltuutetun toimisto
- Eläketurvakeskus
- Suomen Kuntaliitto
- Ahvenanmaan maakunnan hallitus
- Elinkeinoelämän keskusliitto EK ry

Verojaosto on saanut ilmoituksen, ei lausuttavaa:

- työ- ja elinkeinoministeriö
- Valtiokonttori
- Kansaneläkelaitos
- Finanssiala ry
- Suomen Taloushallintoliitto ry

Valiokunnan mietintö VaVM 26/2018 vp

- Tapaturmavakuutuskeskus TVK
- Työeläkevakuuttajat TELA ry
- Työttömyyskassojen Yhteisjärjestö ry
- Veronmaksajain Keskusliitto ry

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan muutettaviksi tulotietojärjestelmästä annettua lakia, perintö- ja lahjaverolakia sekä tuloverolakia. Tulotietojärjestelmästä annettuun lakiin lisättäisiin säännökset, jotka ovat tarpeellisia tulotietojärjestelmän laajentamiseksi koskemaan eläke- ja etuustuloja. Lakiin sisällytettiin uudistuksen ensimmäisessä vaiheessa tarvittavat säännökset vain palkkatuloja ja muita työnantajien ilmoittamia suorituksia koskevista tiedoista.

Keskeiset muutokset koskevat tulorekisterin tietosisältöä koskevia säännöksiä, joihin on lisätty tarvittavat säännökset tulorekisteriin tallettavista eläke- ja etuustuloja koskevista tiedoista. Näiden suoritusten maksajiin sovellettaisiin osin eri säännöksiä kuin työnantajaan, mikä on edellyttänyt myös terminologisia tarkistuksia suorituksen maksajan käsitteeseen sekä vähäisempiä muutoksia muun muassa ilmoittamisvelvollisuuden määräaikaan ja myöhästymismaksua koskeviin säännöksiin. Lakiin lisättäisiin säännökset tilanteista, joissa etuus on maksettu muulle saajalle kuin etuuteen oikeutetulle tulonsaajalle itselleen. Lisäksi lakiin lisättäisiin säännökset tietojen luovuttamisesta Ahvenanmaan maakunnan viranomaisille maakunnan lainsäädäntövaltaan kuuluvien tehtävien hoitamiseksi ja tarkistettaisiin eräiltä osin myös muita tietojen käyttäjiä koskevia säännöksiä muun muassa tietojen sallittujen käyttötarkoitusten osalta.

Perintö- ja lahjaverolain säännöksiä eräiden sivullisen tiedonantovelvollisuuden piiriin kuuluvien tietojen ilmoittamisesta Verohallinnolle muutettaisiin siten, että tiedot on annettava Tulorekisteriyksikölle.

Tuloverolain säännöstä verotuksen oikaisusta eräiden takaisinperittyjen etuustulojen johdosta muutettaisiin etuustulojen ilmoittamismenettelyn muuttumisen vuoksi.

Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä maaliskuuta 2019. Lakeja sovellettaisiin 1 päivänä tammikuuta 2020 tai sen jälkeen maksettuja eläke- ja etuustuloja koskeviin tietoihin.

VALIOKUNNAN YLEISPERUSTELUT

Valiokunta puoltaa esityksen hyväksymistä muutettuna. Muutosehdotus koskee tulorekisteriin talletettujen tietojen käyttötarkoitusta sekä Ahvenanmaan maakunnalle, sen viranomaisille ja Ahvenanmaan kunnille luovutettavien tietojen luovuttamisen ajankohtaa. Lisäksi valiokunta ehdottaa poistettavaksi sosiaali- ja terveydenhuollon uudistukseen liittyvän yksittäisen muutosehdotuksen.

Valiokunnan mietintö VaVM 26/2018 vp

Esityksen taustaa

Hallituksen esitys käsittää toisen osan laaja-alaisesta uudistuksesta, jonka tarkoituksena on siirtä keskitettyyn ja reaaliaikaiseen tulotietojen keräämiseen ja välittämiseen. Uudistuksen ensimmäisessä vaiheessa säädettiin valtakunnallisesta tulotietojärjestelmästä, joka palvelee työnantajia ja muita suorituksen maksajia sekä tiedon käyttäjiä. Tulotietojärjestelmä muodostuu tulotieto- ja sisältävästä tulorekisteristä sekä tietojen oikeellisuutta palvelevasta yksilöinti- ja yhteystietoja sisältävästä rekisteristä.

Tulotietojärjestelmän avulla voidaan vastaanottaa ja tallettaa työnantajien ja muiden laissa tarkoitettujen tahojen antamia tietoja tulorekisteriin ja välittää niitä tietojen saantiin oikeutetuille viranomaisille ja muille tahoille. Tulotietojärjestelmän avulla voidaan keskitetysti täyttää suoritusten maksajien lakisääteinen tiedonantovelvollisuus sekä toteuttaa viranomaisten ja muiden tahojen tiedonsaantioikeus. Järjestelmän tarkoitus on vähentää näin ilmoittajien hallinnollista taakkaa ja tehostaa viranomaisten toimintaa.

Tiedot kertyvät tulorekisteriin reaaliaikaisesti eli pääsääntöisesti viiden päivän kuluessa suorituksen maksupäivästä. Tietoja luovutetaan automaation ja koneellisen tiedonsiirron avulla sähköisessä muodossa välittömästi tiedon tallettamisen jälkeen. Tulotietojärjestelmän hallittu käyttöön-otto on edellyttänyt vaiheistamista.

Tulorekisterin ensimmäisen vaiheen käyttöönotto alkaa vuoden 2019 alusta. Ensimmäisessä vaiheessa eli vuoden 2019 alusta tulorekisteriin talletetaan suoritusten maksajien ilmoittamat tiedot palkoista ja muista suorituksista kuin eläke- ja etuustuloista. Samoin vuoden 2019 alusta tietoja hyödyntää vain rajattu joukko tiedon käyttäjiä, joita ovat Kansaneläkelaitos, Verohallinto, eläkelaitokset, Eläketurvakeskus ja työttömyysvakuutusrahasto.

Toisessa vaiheessa eli vuoden 2020 alusta tulorekisterin tietoa hyödyntävien joukko laajenee myös muihin viranomaisiin lukuun ottamatta ulosottoviranomaista, joka ryhtyy käyttämään tulorekisterin tietoa vuoden 2021 alusta. Eduskunta on hyväksynyt ensimmäisen vaiheen lainsäädäntömuutokset, ja ne tulivat voimaan 16. päivänä tammikuuta 2018.

Valiokunta on käsitellyt uudistusta kokonaisuutena ja sen ensimmäistä vaihetta mietinnössään VaVM 20/2017 vp. Valiokunta pitää perusteltuna, että uudistus toteutetaan vaiheittain, jotta se olisi hallittava ja sen täytäntöönpano sujuvaa.

Eläke- ja etuustulojen ilmoittaminen

Esityksellä laajennetaan tulorekisteriin ilmoitettavien ja sinne talletettavien tietojen määrää. Palkanmaksajien tavoin eläke- ja etuustulojen maksajat ilmoittaisivat reaaliaikaisesti maksamansa eläke- ja etuustulot keskitetysti tulorekisteriin, josta ne välitettäisiin välittömästi muiden tietojen tapaan tiedon käyttäjille laissa säädettyjen tehtävien hoitamiseksi. Esitys mahdollistaa täten viranomaisille ja muille tiedonsaantiin oikeutetuille tahoille reaaliaikaisen ja mahdollisimman kattavan tulonsaajaa koskevan tulotiedon. Tämä puolestaan edistää viranomaisessa asioiden joutuisaa käsittelyä ja päätösten oikeellisuutta sekä vähentää tarvetta etuuksien takaisinperintään ja perinteisin menetelmin tapahtuvaan viranomaisten ja muiden tahojen keskinäiseen tietojenvai-

Valiokunnan mietintö VaVM 26/2018 vp

toon. Esitystä on kannatettu laajasti valiokunnan asiantuntijakuulemisessa. Valiokunta pitää kaikkia näitä tavoitteita kannatettavina ja puoltaa näiltä osin esitystä.

Tulorekisteriin ei kuitenkaan tässä vaiheessa ilmoitettaisi eikä talletettaisi EU:n tietosuoja-asetuksen¹ 9 artiklassa tarkoitettuja erityisiin henkilöryhmiin kuuluvia tietoja eikä henkilötietolaissa arkaluonteisiksi säädettyjä tietoja. Tältä osin tietojen luovuttaminen jäisi hoidettavaksi tiedon käyttäjien keskinäisin menetelmin nykyiseen tapaan.

Myös tältä osin esitystä on kannatettu valiokunnan asiantuntijakuulemisessa, eikä siihen näiltä osin ole esitetty muutostarpeita. Valiokunta pitää ehdotettua laajennusta ja toteuttamistapaa perusteltuna, eikä sillä ole tältä osin huomautettavaa.

Tiedon käyttäjille tulorekisteristä luovutettavat tiedot

Tulorekisterin tietosisällön laajeneminen etuustuloihin ei sinänsä edellytä muutoksia niihin voimassa olevan lain mukaisiin käyttötarkoituksiin, joihin tietoja voidaan luovuttaa. Etuustuloja koskevia tietoja voitaisiin siten käyttää samoihin käyttötarkoituksiin tiedon käyttäjien tiedonsaantioikeuksien mukaisesti. Tältä osin valiokunnan asiantuntijakuulemisessa esitystä on pääosin kannatettu, mutta siihen on esitetty myös muutostarpeita.

Ahvenanmaan maakunnan hallitus on kiinnittänyt huomiota siihen, että Ahvenanmaan maakunta on myös eläkelaitos, jolla tulisi muiden eläkelaitosten tapaan olla mahdollisuus saada tulorekisterin tietoja 1. päivästä tammikuuta 2019 eläketurvan toimeenpanoa varten. Esityksen voimaantulosäännöksen 6 momentin johdosta tietoja olisi alettu luovuttaa Ahvenanmaan maakunnalle ja sen viranomaisille vasta 1. päivänä tammikuuta 2020.

Valiokunta pitää tämän johdosta tarpeellisenä muuttaa esityksen voimaantulosäännöstä tältä osin. Täten Ahvenanmaan maakunnalle, sen viranomaisille ja Ahvenanmaan kunnille tulisi luovuttaa tulorekisterin tietoja lain voimaantulopäivästä lähtien eläketurvan toimeenpanoa varten. Oikeus saada tietoja koskisi myös tietojen luovuttamista 13 §:n 1 momentin 2 kohdassa mainituissa asetuksissa tai sopimuksissa säädettyjen tehtävien toimeenpanoa varten, kuten muidenkin eläkelaitosten kohdalla. Oikeus saada tietoja koskisi myös tietoja, jotka koskevat 1. päivänä tammikuuta 2019 tai sen jälkeen ennen lain voimaantuloa maksettuja suorituksia.

Asiantuntijakuulemisessa on kiinnitetty huomiota kuntien ja kuntayhtymien oikeuteen saada tietoja tulotietojärjestelmästä. Sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista annetun lain (812/2000) 21 §:n perusteella sosiaalihuollon viranomainen voi maksun määräämistä ja tietojen tarkistamista varten saada veroviranomaisilta teknisen käyttöyhteyden avulla näiden henkilörekistereissä olevia salassa pidettäviä henkilötietoja asiakkaan suostumuksesta riippumatta. Lainkohdan nojalla kunnalla tai kuntayhtymällä on oikeus tietojen tarkistamiseen esimerkiksi elatussopimuksen vahvistamisen yhteydessä tai myöntäessään täydentävää toimeentulotukea.

¹ Luonnollisten henkilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta ja direktiivin 95/46/EY kumoamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2016/679

Valiokunnan mietintö VaVM 26/2018 vp

Valiokunta pitää tarpeellisena, että kuntien ja kuntayhtymien oikeutta saada tietoja tulorekisteristä laajennetaan tältä osin. Täten tulotietojärjestelmästä annetun lain 13 §:n 1 momentin 18 ja 19 kohtia muutettaisiin näiltä osin ja lakiin lisättäisiin kuntia ja kuntayhtymiä koskevat maininnat sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista annetussa laissa säädettyyn tiedonsaantioikeuteen.

Muuta

Valiokunta on kiinnittänyt huomiota 6 §:n 2 momentin 14 kohdan muutosehdotukseen. Muutos-tarve johtuu vireillä olevasta sosiaali- ja terveyshuollon uudistuksesta (sote-uudistus). Esitys laajentaisi tulorekisteriin talletettavia tietoja maakunnan maksamien palkkojen osalta. Valiokunta ehdottaa, että muutosehdotus poistetaan, sillä sote-uudistuksen eduskuntakäsittely on vielä kesken, eikä sen lopullisesta sisällöstä ja voimaantuloajasta ole varmuutta.

Lopuksi

Asiantuntijakuulemisen yhteydessä on nousut esille huoli työnantajien ja tilitoimistojen valmiudesta ilmoittaa tulotietoja vuoden 2019 alusta tulorekisteriin. Vaikka esitys ei muuttaisi voimassa olevaa sääntelyä tältä osin, valiokunta haluaa viitata voimassa olevaan lain voimaantulosäännöksen, jossa säädetään erityisesti myöhästymismaksun määräämisestä tulorekisterin käyttöönotto-vaiheen eli vuoden 2019 aikana.

Säännöksen mukaan myöhästymismaksu määrätään pääsääntöisesti vasta 1. päivänä tammikuuta 2020 ja sen jälkeen annettujen tietojen perusteella. Tätä aiemmin annettujen tietojen perusteella myöhästymismaksu määrättäisiin vain, jos tietojen myöhässä ilmoittaminen osoittaisi ilmeistä piittaamattomuutta velvollisuudesta ilmoittaa tietoja tulorekisteriin.

Tulorekisterin käyttöönotto muuttaa suoritusten maksajien ilmoittamismenettelyjä merkittävästi, mistä syystä alkuvaiheessa voi tapahtua erilaisia tahattomia ilmoittamisen sisältövirheitä ja -puutteita sekä ilmoittamisen määräaikoihin liittyviä väärinkäsityksiä. Menettelyn käyttöönotto-vaiheessa tapahtuvien tahattomien virheiden ja viivästysten perusteella ei tämän vuoksi olisi koh-tuullista määrätä seuraamusmaksuja. Valiokunta pitää edelleen tärkeänä, että tulorekisterin käyt-töönoton vaatimaan ohjaukseen ja tiedotukseen kiinnitetään erityistä huomiota.

VALIOKUNNAN YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. lakiehdotus

6 §. Tulorekisteriin talletettavat tulotiedot ja muut tiedot. Pykälän 2 momentin 14 kohdan muutosehdotus on kytketty sote-uudistukseen, minkä vuoksi se tulisi poistaa.

13 §. Tiedon käyttäjien oikeus saada tietoja tulotietojärjestelmästä. Pykälän 2 momentin 18 kohtaan lisättäisiin maininta kunnan oikeudesta saada tulorekisterin tietoja sosiaalihuollon asiak-kaan asemasta ja oikeuksista annetussa laissa säädetyn tiedonsaantioikeuden toteuttamiseksi.

Valiokunnan mietintö VaVM 26/2018 vp

Vastaava mainita lisättäisiin kuntayhtymien osalta 2 momentin 19 kohtaan. Lisäykset laajentaisivat näin kuntien ja kuntayhtymien tiedonsaantioikeuksia tulorekisteristä.

Voimaantulosäännöksen 6 momentti. Voimaantuloisäännöstä muutettaisiin siten, että tulorekisterin tietoja luovutettaisiin Ahvenanmaan maakunnalle, sen viranomaisille ja Ahvenanmaan kunnalle voimaantulopäivästä lähtien ja tiedonsaantioikeus koskisi myös 1. päivänä tammikuuta 2019 tai sen jälkeen ennen lain voimaantuloa maksettuja suorituksia koskevia tietoja.

VALIOKUNNAN PÄÄTÖSEHDOTUS

Valtiovarainvaliokunnan päätösehdotus:

Eduskunta hyväksyy muuttamattomana hallituksen esitykseen HE 244/2018 vp sisältyvät 2. ja 3. lakiehdotuksen.

Eduskunta hyväksyy muutettuna hallituksen esitykseen HE 244/2018 vp sisältyvän 1. lakiehdotuksen. (Valiokunnan muutosehdotukset)

Valiokunnan muutosehdotukset

1.

Laki

tulotietojärjestelmästä annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan tulotietojärjestelmästä annetun lain (53/2018) 3 §, 6 §:n 1 momentti, 2 momentin johdantokappale, ja 14 kohta sekä 3 momentin johdantokappale, 7 §:n johdantokappale, 9 §:n 1 momentin 3 kohdan ruotsinkielinen sanamuoto, 10 §:n 1 momentti, 11 §:n 1 momentti, 12 §:n 4 ja 12 momentti, 13 §:n 1 momentin 4, 8, 16, 18, 19 ja 21—25 kohta, 22 §:n 1 momentti ja 24 §:n 1 momentti sekä

lisätään 6 §:ään uusi 5—7 momentti, 8 §:ään uusi 4 momentti, 12 §:ään uusi 11 ja 12 momentti, jolloin nykyinen 11 ja muutettu 12 momentti siirtyy 13 ja 14 momentiksi, ja lakiin uusi 24 a § seuraavasti:

Valiokunnan mietintö VaVM 26/2018 vp

3 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

- 1) *suorituksen maksajalla* työnantajaa, toimeksiantajaa ja muuta näihin rinnastettavaa suorituksen maksajaa sekä muuna kuin rahana annetun edun antajaa (*palkanmaksaja*) sekä oikeushenkilöä, joka maksaa eläkkeitä, muita etuuksia tai niihin rinnastettavia suorituksia lakiin, yksityisoikeudelliseen sopimussuhteeseen tai tekemäänsä päätökseen perustuen (*etuudenmaksaja*);
- 2) *tulonsaajalla* luonnollista henkilöä, kuolinpesää ja oikeushenkilöä, jolle tässä laissa tarkoitettu suoritus on maksettu tai muuna kuin rahana maksettu etu annettu sekä luonnollista henkilöä ja kuolinpesää, joka on oikeutettu kyseiseen suoritukseen;
- 3) *sijaissaajalla* tahoa, jolle suoritus on lakiin perustuvan oikeuden nojalla maksettu suoritukseen oikeutetun tulonsaajan asemesta;
- 4) *tiedon käyttäjällä* viranomaista tai julkista tehtävää hoitavaa tahoa, jolle välitetään tulotietojärjestelmään talletettuja tietoja;
- 5) *maksupäivällä* päivää, jona suoritus on tulonsaajan käytettävissä.

6 §

Tulorekisteriin talletettavat tulotiedot ja muut tiedot

Tulorekisteriin talletetaan 2, 3 ja 5 momentissa tarkoitettujen tulonsaajien koskevat tulotiedot ja muut tiedot, jotka suorituksen maksaja on mainituissa momenteissa tarkoitettujen lakien nojalla velvollinen ilmoittamaan tiedon käyttäjille.

Palkanmaksajan maksamista suorituksista ja muuna kuin rahana antamista eduista talletetaan seuraavat verotusmenettelystä annetun lain (1558/1995) 3 luvun sekä oma-aloitteisten verojen verotusmenettelystä annetun lain (768/2016) 16 §:n ja 29 §:n 3 momentin nojalla ilmoitettavat tiedot:

~~14) tiedot kunnan, kuntayhtymän ja maakunnan maksamistaan palkkioista perimistä luottamushenkilömaksuista;~~

Lisäksi palkanmaksajan maksamista suorituksista ja muuna kuin rahana antamista eduista talletetaan seuraavat tiedot:

Etudenmaksajan maksamista suorituksista talletetaan seuraavat verotusmenettelystä annetun lain 3 luvun, oma-aloitteisten verojen verotusmenettelystä annetun lain 16 §:n sekä perintö- ja lahjaverolain (378/1940) 28 a §:n nojalla ilmoitettavat tiedot:

- 1) tiedot eläkkeistä ja muista etuuksista;
- 2) tiedot rikosvahingon, riistavahingon ja muiden vastaavien vahinkojen johdosta maksetuista ansionmenetykskorvauksista sekä elatuksen vähentymisestä saaduista korvauksista;
- 3) tiedot muista kuin maa- tai metsätalouteen taikka elinkeinotoimintaan kohdistuvista veronalaisista vapaaehtoisen vakuutuksen korvauksista;
- 4) tiedot kapitalisaatiosopimuksista;

Valiokunnan mietintö VaVM 26/2018 vp

5) tiedot 1—4 kohdassa mainittuihin eriin liittyvistä tuloverolain 61 a §:ssä tarkoitetuista viivästyskorotuksista;

6) tiedot 1—5 kohdassa tarkoitetuista eristä toimitetusta ennakonpidätyksestä sekä peritystä lähdeverosta ja sairausvakuutusmaksusta;

7) tiedot 1—5 kohdassa tarkoitettuihin suorituksiin liittyvistä perusteettomista eduista sekä suorituksista tulonsaajalta takaisin perityistä määristä;

8) tieto sellaisten päivien lukumäärästä, joilta tulonsaajalle on työttömyyden perusteella maksettu etuutta;

9) tiedot perintö- ja lahjaverolain 28 a §:ssä tarkoitettuja suorituksista.

Etuudenmaksajan maksamista suorituksista talletetaan lisäksi seuraavat tiedot, jotka etuuden maksaja on muualla laissa olevien säännösten nojalla velvollinen antamaan tiedon käyttäjälle:

1) tiedot toimeentulotuesta annetun lain (1412/1997) 11 §:ssä tarkoitetuista toimeentulotukeen vaikuttavista etuuksista ja niihin rinnastettavista suorituksista sekä tällaisiin suorituksiin liittyvistä viivästyskorotuksista;

2) tiedot julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain (916/2012) tai työttömyysturvain perusteella maksettavista kulukorvauksista;

3) tiedot 1 ja 2 kohdassa tarkoitettuihin suorituksiin liittyvistä perusteettomista eduista sekä niiden perusteella tulonsaajalta takaisin perityistä määristä.

Edellä 5 ja 6 momentissa tarkoitettuja suorituksia koskevat tiedot talletetaan vastaavasti myös, jos suoritus on maksettu osittain tai kokonaan sijaissaajalle. Tietoa siitä, että suoritus on maksettu sijaissaajalle, ei kuitenkaan talleteta, jos sijaissaajana on edunvalvoja, edunvalvontavaltuutettu, huoltaja tai kuolinpesä. Jos sijaissaajana on toinen etuudenmaksaja, talletetaan lisäksi sijaissaajan ilmoittama tieto siitä, mikä 5 tai 6 momentissa tarkoitettu suoritus on myöhemmin kokonaan tai osittain katettu toiselta etuudenmaksajalta saadulla suorituksella.

7 §

Tulorekisteriin talletettavat täydentävät tiedot

Tulorekisteriin talletetaan 6 §:n 2 ja 3 momentissa tarkoitettuja tietoja täydentäviä työsuhteen tai muuhun palvelus- tai toimeksiantosuhteeseen liittyviä tiedon käyttäjien 13 §:ssä tarkoitettujen tehtävien hoitamisessa tarpeellisia tietoja, jotka koskevat:

— — — — —

8 §

Tulorekisteriin talletettavat yksilöinti- ja yhteystiedot

— — — — —

Sijaissaajasta voidaan tallettaa 1 momentin 1—3 kohdassa tarkoitettut yksilöinti- ja yhteystiedot.

Valiokunnan mietintö VaVM 26/2018 vp

10 §

Tietojen antaminen Tulorekisteriyksikölle

Suorituksen maksajan on salassapitosäännösten ja muiden tiedonsaantia koskevien rajoitusten estämättä annettava Tulorekisteriyksikölle 6 §:n 2—5 momentissa ja 8 §:ssä tarkoitetut ilmoittamis- ja tiedonantovelvollisuuden sekä 6 §:n 6 ja 7 momentissa tarkoitetut tiedonsaantioikeuden piiriin kuuluvat tiedot ja se voi antaa Tulorekisteriyksikölle tallettaviksi ja edelleen 13 §:n nojalla luovutettaviksi tulonsaajia koskevat 7 §:ssä tarkoitetut tiedot.

11 §

Tietojen antamistapa ja allekirjoittaminen

Edellä 6—8 §:ssä tarkoitetut tiedot on annettava sähköisesti. Erityisestä syystä palkanmaksaja voi antaa 6 ja 8 §:ssä tarkoitetut tiedot muutoin kuin sähköisesti Tulorekisteriyksikön vahvistamalla lomakkeella.

12 §

Tietojen antamisaika

Työntekijän eläkelain 72 §:ssä tarkoitettua vakuutuspalkkaa koskevat tiedot on annettava kuukausittain viimeistään työskentelyä seuraavan kalenterikuukauden viidentenä päivänä, kuitenkin viimeistään viidentenä päivänä sitä kalenterikuukautta seuraavan kalenterikuukauden alusta lukien, jonka aikana palkanmaksajan velvollisuus vakuutuspalkan määrittämiseen on ilmennyt.

Edellä 6 §:n 5 momentin 7 kohdassa ja 6 momentin 3 kohdassa tarkoitetut tiedot perusteettomista eduista on annettava ilman aiheutonta viivytystä ja viimeistään kuukauden kuluessa sen jälkeen, kun perusteetonta etua koskeva päätös on tehty tai maksamisessa tapahtunut virhe muutoin havaittu ja tiedot tulonsaajalta takaisin perityistä määristä viimeistään viidentenä kalenteripäivänä sen päivän jälkeen, jona tieto takaisin perityn määrän maksamisesta, sen maksajasta ja siitä, mihin suoritukseen maksu liittyy, on saatu.

Edellä 6 §:n 7 momentissa tarkoitetut etuudenmaksajan vastaanottamaa suoritusta koskevat tiedot on annettava ilman aiheutonta viivytystä ja viimeistään kuukauden kuluessa sen päivän jälkeen, jona tieto suorituksen maksamisesta, sen maksajasta ja siitä, mihin eläkkeeseen tai muuhun etuuteen maksu liittyy, on saatu.

Verohallinnon määräyksellä voidaan pidentää 1—3 ja 13 momentissa säädettyjä määräaikoja sellaisten 6 §:n 2 momentissa tarkoitettujen tietojen osalta, joiden antaminen mainittujen määräaikojen sisällä ei ole verotuksen toimittamisen ja verovalvonnan kannalta välttämätöntä.

Tiedon käyttäjien oikeus saada tietoja tulotietojärjestelmästä

Tulorekisteriyksikkö välittää ja luovuttaa tulorekisterin tietoja, jotka tiedon käyttäjä on salassapitosäännösten ja muiden tiedon saantia koskevien rajoitusten estämättä oikeutettu muun lain nojalla saamaan suorituksen maksajalta tai toiselta tiedon käyttäjältä, seuraavasti:

4) Maatalousyrittäjien eläkelaitokselle maatalousyrittäjän eläkelaisissa, 2 kohdassa mainituissa asetuksissa ja sosiaaliturvasopimuksessa, maatalouden harjoittamisesta luopumisen tukemisesta annetussa laissa (612/2006) ja maatalousyrittäjien luopumistuesta annetussa laissa (1293/1994) säädettyjen tehtävien toimeenpanoa varten sekä sairausvakuutuslain mukaisen omavastuun korvaamisesta maatalousyrittäjille annetussa laissa (118/1991) tarkoitetun korvausasian ratkaisemiseksi;

8) Työllisyysrahastolle työttömyysetuuksien rahoituksesta annetun lain 10 §:n 1 momentin 2, 3, 6 ja 7 kohdassa säädettyjen tehtävien toimeenpanoa varten;

16) Valtiokonttorille käsiteltävänä olevan liikennevakuutuslaissa, työtapaturma- ja ammattitautilaissa, sotilastapaturman ja palvelussairaudesta korvaamisesta annetussa laissa (1521/2016), opiskeluun liittyvissä työhön rinnastettavissa olosuhteissa syntyneen vamman tai sairauden korvaamisesta annetussa laissa, eräisiin rangaistus-, huolto- ja hoitolaitoksiin otettujen henkilöiden tapaturmakorvauksesta annetussa laissa, tapaturman ja palvelussairaudesta korvaamisesta kriisinhallintatehtävissä annetussa laissa (1522/2016), pelastuslaissa (379/2011), virkatehtävissä apuna olleelle henkilölle eräissä tapauksissa suoritettavasta tapaturmakorvauksesta annetussa laissa (625/1967), meripelastuslaissa (1145/2001), julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetussa laissa, kotoutumisen edistämisestä annetussa laissa (1386/2010), valmiuslaissa (1552/2011), poliisilaissa (872/2011), käräjäoikeuden lautamiehistä annetussa laissa (675/2016), kansainvälistä suojelua hakevan vastaanotosta sekä ihmiskaupan uhrin tunnistamisesta ja auttamisesta annetussa laissa (746/2011) tai rikosvahinkolaissa (1204/2005) tarkoitetun korvausasian ratkaisemista varten;

18) kunnalle sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annetussa laissa (734/1992) tarkoitetun tai varhaiskasvatuksen asiakasmaksuista annetussa laissa (1503/2016) tarkoitetun asiakasmaksun määräämistä varten sekä sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista annetussa laissa (812/2000) säädetyn tiedonsaantioikeuden toteuttamiseksi;

19) kuntayhtymälle sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annetussa laissa tarkoitetun tai varhaiskasvatuksen asiakasmaksuista annetussa laissa tarkoitetun asiakasmaksun määräämistä varten sekä sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista annetussa laissa säädetyn tiedonsaantioikeuden toteuttamiseksi;

21) työsuojelun valvonnasta ja työpaikan työsuojeluyhteistoiminnasta annetussa laissa (44/2006) tarkoitetulle työsuojeluviranomaiselle tilaajan selvitysvelvollisuudesta ja vastuusta ulkopuolista työvoimaa käytettäessä annetun lain (1233/2006) ja työsuhteen vähimmäisehtojen noudattamisen sekä ulkomaalaisen työvoiman käytön valvontaa varten;

22) Tilastokeskukselle tilastojen laatimista varten;

Valiokunnan mietintö VaVM 26/2018 vp

23) työ- ja elinkeinotoimistolle, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle ja elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten sekä työ- ja elinkeinotoimistojen kehittämis- ja hallintokeskukselle julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetussa laissa säädetyn palkkatuen ja starttirahan sekä palkkaturvalain (866/1998) ja merimiesten palkkaturvalain (1108/2000) toimeenpanoa varten;

24) ulosottoviranomaiselle ulosottokaassa (705/2007) tarkoitettua täytäntöönpanoa varten;

25) Ahvenanmaan maakunnalle sekä sen viranomaisille ja kunnille niiden Ahvenanmaan itsehallintolaissa (1144/1991) tarkoitettussa maakuntalaissa säädettyjen tehtävien hoitamiseksi noudattaen, mitä siinä säädetään niiden oikeudesta saada tietoja.

22 §

Myöhästymismaksu

Verohallinto määrää suorituksen maksajan maksettavaksi myöhästymismaksun, jos 6 §:n 2—5 momentissa tarkoitettut tiedot tai niihin liittyvät 8 §:ssä tarkoitettut tiedot kalenterikuukauden aikana maksetuista suorituksista ilmoitetaan myöhemmin kuin maksupäivää seuraavan kalenterikuukauden kahdeksantena päivänä.

24 §

Tulotietojärjestelmän käytön vaikutukset suorituksen maksajan ja tulonsaajan velvollisuuksiin

Palkanmaksaja ei ole velvollinen antamaan tulorekisteriin talletettuja 6 ja 7 §:ssä tarkoitettuja tietoja tiedon käyttäjille muutoin kuin tässä laissa säädetyllä tavalla. Tiedon käyttäjällä on oikeus pyytää palkanmaksajalta tulorekisteristä puuttuvia tietoja ja tulorekisterin tietoja täydentäviä selvityksiä noudattaen, mitä ilmoittamis- tai tiedonantovelvollisuudesta muualla laissa säädetään. Viranomaisen tai muun tahon suorittamaa tarkastusta varten esitettävästä aineistosta säädetään erikseen.

24 a §

Poikkeus oikeuteen rajoittaa henkilötietojen käsittelyä

Luonnollisten henkilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta ja direktiivin 95/46/EY kumoamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2016/679 (yleinen tietosuojasetus) 18 artiklaa rekisteröidyn oikeudesta käsittelyn rajoittamiseen ei sovelleta henkilötietojen käsittelyyn tulotietojärjestelmässä.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Tätä lakia sovelletaan 6 §:n 5—7 momentissa tarkoitettujen tietojen osalta niihin suorituksiin, joiden maksupäivä on 1 päivänä tammikuuta 2020 tai sen jälkeen. Perusteettomia etuja koske-

Valiokunnan mietintö VaVM 26/2018 vp

vien 6 §:n 5 momentin 7 kohdassa ja 6 momentin 3 kohdassa tarkoitettujen tietojen sekä etuudenmaksajan toiselta etuudenmaksajalta vastaanottamaa suoritusta koskevien 7 momentissa tarkoitettujen tietojen ilmoittaminen tulorekisteriin on vapaaehtoista, jos suoritus on maksettu ennen 1 päivää tammikuuta 2021.

Tietoihin, jotka koskevat 6 §:n 5—7 momentissa tarkoitettuja ennen 1 päivää tammikuuta 2020 maksettuja suorituksia tai suoritettuja takaisinmaksuja, sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Ulosottoviranomaiselle ilmoitettaviin tietoihin, jotka koskevat 1 päivänä tammikuuta 2020 tai sen jälkeen ja ennen 1 päivää tammikuuta 2021 maksettuja 6 §:n 5—7 momentissa tarkoitettuja suorituksia tai suoritettuja takaisinmaksuja, sovelletaan vuoden 2020 aikana tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Lain 13 §:n 1 momentin 8 kohtaa sovelletaan Työllisyysrahastolle luovutettavien tietojen osalta siten, että tietoja luovutetaan työttömyysetuuksien rahoituksesta annetun lain (555/1998) 10 §:n 1 momentin 7 kohdassa säädettyjen tehtävien toimeenpanoa varten 1 päivästä tammikuuta 2020.

Tulorekisterin tietoja luovutetaan 13 §:n 1 momentin 25 kohdassa tarkoitetuille tiedon käyttäjille 1 päivästä tammikuuta 2020. Lain 6 §:n 2 ja 3 momentissa tarkoitettuja tietoja luovutetaan kuitenkin eläketurvan järjestämistä koskevassa maakuntalaissa säädettyjen tehtävien toimeenpanoa tai 13 §:n 1 momentin 2 kohdassa mainituissa asetuksissa ja sosiaaliturvasopimuksessa säädettyjen tehtävien toimeenpanoa varten tämän lain voimaantulosta lähtien. Viimeksi mainittuihin tietoihin, jotka koskevat ennen 1 päivää tammikuuta 2019 maksettuja suorituksia, sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Myöhästymismaksua määrätään ennen 1 päivää tammikuuta 2021 maksettuja 6 §:n 5 momentissa tarkoitettuja suorituksia tai suoritettuja takaisinmaksuja koskevan ilmoituksen myöhästymisen perusteella vain, jos laiminlyönti osoittaa ilmeistä piittaamattomuutta velvollisuudesta ilmoittaa tietoja tulorekisteriin.

2.

Laki

perintö- ja lahjaverolain 28 a §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan perintö- ja lahjaverolain (378/1940) 28 a §, sellaisena kuin se on laissa 523/2010, seuraavasti:

Valiokunnan mietintö VaVM 26/2018 vp

28 a §

Vakuutusyhtiön tai muun etuuden maksajan on ilmoitettava maksamistaan 7 a tai 18 a §:ssä tarkoitetuista etuuksista Verohallinnolle. Tiedot on tulotietojärjestelmästä annetun lain (53/2018) 6 ja 8 §:n mukaisesti talletettava tulorekisteriin. Tietojen antamiseen sovelletaan mainittua lakia. Tiedot katsotaan annetuiksi Verohallinnolle silloin, kun ne on annettu Tulorekisteriyksikölle.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Tätä lakia sovelletaan tietoihin, jotka koskevat suorituksia, joiden maksupäivä on 1 päivänä tammikuuta 2020 tai sen jälkeen. Tietoihin, jotka koskevat ennen 1 päivää tammikuuta 2020 maksettuja suorituksia, sovelletaan lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

3.

Laki

tuloverolain 112 a §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan tuloverolain (1535/1992) 112 a §:n 1 momentti, sellaisena kuin se on laissa 561/2004, seuraavasti:

112 a §

Eräiden takaisin perittyjen etuustulojen oikaisu

Jos verovelvollinen maksaa takaisin aikaisempaan vuonna aiheetta saamaansa eläkettä, opintorahaa tai muuta veronalaista lakisääteistä etuutta niin myöhään, että suoritusta ei voida ottaa huomioon etuudensaajan alkuperäisen suorituksen maksuvuoden verotuksessa, takaisin maksettu määrä vähennetään takaisinmaksuvuoden verotuksen oikaisuna samalla tavoin kuin puhtaasta ansiotulosta valtion- ja kunnallisverotuksessa tehtävät vähennykset. Vähennys tehdään muiden vähennysten jälkeen ennen perusvähennystä. Verohallinto määrää, mihin alkuperäisen suorituksen maksuvuotta seuraavan vuoden kalenteripäivään mennessä takaisinmaksu on tehtävä, jotta maksu voidaan ottaa huomioon etuudensaajan alkuperäisen suorituksen maksuvuoden verotuksessa.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Valiokunnan mietintö VaVM 26/2018 vp

Tätä lakia sovelletaan ensimmäisen kerran vuodelta 2020 toimitettavassa verotuksessa.

Helsingissä 14.12.2018

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Timo Kalli kesk
varapuheenjohtaja Ville Vähämäki ps
jäsen Timo Harakka sd
jäsen Timo Heinonen kok
jäsen Kauko Juhantalo kesk
jäsen Toimi Kankaanniemi ps
jäsen Pauli Kiuru kok
jäsen Esko Kiviranta kesk
jäsen Kari Kulmala sin
jäsen Elina Lepomäki kok
jäsen Johanna Ojala-Niemelä sd
jäsen Aila Paloniemi kesk
jäsen Antti Rantakangas kesk
jäsen Markku Rossi kesk
jäsen Eero Suutari kok (osittain)
jäsen Maria Tolppanen sd
jäsen Kari Uotila vas
jäsen Ozan Yanar vihr
varajäsen Ari Jalonen sin
varajäsen Joakim Strand r

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Ilkka Lahti